

Contribució estrangera als estudis arqueològics.

Un important estudi publicat per M. Dechellette en la *Revue archéologique* (pàg. 219), es titula: *Essai sur la chronologie préhistorique de la péninsule Ibérique*. Es un treball llarg (dividit en dos articles) que preten resumir els datos portats per en Siret, Bonsor, Horace Saudars, y les mil altres notícies publicades pels investigadors de l'arqueologia ibèrica. M. Dechellette s'ho mira tot desde lluny, sense haver fet ell mateix un descobriment personal y potser sense haver vingut may a Espanya, però en cambi els seus coneixements de la prehistoria general y de l'arqueologia clàssica, l'hi permeten comparar y fixar els tipus ab una experiència y autoritat com poques persones podien ferho a Europa. Aquesta serà la utilitat y també l'inconvenient del treball de M. Dechellette: a Espanya moltes coses se passen diferent de tot arreu del món; moltes coses arriben més depressa que en lloch y moltes coses duren més aquí que en altres bandes. Com a classificació provisional de la cronologia arqueològica de l'Espanya, les opinions de M. Dechellette serviràn molt y precisaràn els fets que mereixen successives rectificacions.

En la mateixa *Revue Archéologique*, M. Emile Berteaux ha publicat un treball titulat «La diablesse et l'évêque, Un miracle de Saint André», ahont tracta dels retaules de Valencia ab la seva acostumada suficiència. Les coses d'Espanya ja fa temps que interessan a M. Berteaux, y de les exploracions que està fent pel regne de Valencia en comensa a donar els resultats. Aquest mateix any 1908 en la *Gazette des Beaux Arts* (pàg. 89, 198), publica un estudi titulat «Monuments ets souvenirs des Borgia dans le royaume de Valence», ple de il·lustracions curioses y de recorts històrics interessants.

BIBLIOGRAFIA

José Ramón Mélida: *La Escultura hispano cristiana de los primeros siglos de la era*. Madrid, 1908. (Tiratge a part de la *Revista Pequeñas Monografías de Arte*.)

El Sr. Mélida ha tractat de reunir en un petit fascicle els sarcòfachs cristians que s troben a Espanya en número extraordinariament reduït. En cataloga sols vintinou. Això fa pensar que'l catàlech es encare prematur, y que n'han d'existir un gran nombre de ignorats. Dels vintinou, deu perteneixents a Catalunya foren catalogats per D. Joaquím Botet y Sisó (1). Entre 'ls coneguts no fa esment, d'un publicat per Texidor en ses *Antigüedades de Valencia* ni'l trobat darrerament a Empuries en les escavacions del servei forestal. A França aon aqueixos estudis estan més avansats, el catàlech de sarcòfachs arriba, en les obres de Le Blant, a uns tres-cents exemplars.

Vicente Lampérez y Romea: *Historia de la arquitectura cristiana española en la Edad Media*, obra premiada en el concurs Martorell de 1906. — Madrid, 1908.

Feia falta una obra de conjunt, aon se poguessin veure reunits els monuments espanyols; sobre tot després de lo molt que s'havia treballat aquests últims anys, en l'ordre de descobrir les construccions d'èpoques poch brillants, y que tenen en l'història de l'art una significació especial. El senyor Lampérez havia sigut l'hèroe d'aquest treball d'investigació, portava publicades en bulletins y revistes, centenars de plantes y alsats de monuments inèdits: tenia donchs el dret de emprendre 's el treball de conjunt y ordenarlos en series, al costat de les grans iglesies y catedrals famoses. Perque 's pot dir que, fora d'aquests grans edificis de tothom coneguts y d'algunes regions com la del Nort, una mica explorades, les construccions secundaries de petites iglesies rurals, y fins de grans monuments fora de les vies transitades de comunicació, estaven en absolut per descobrir. De vint anys an aquesta banda, s'ha fet molt; han fet els castellans moltíssim, y nosaltres per la nostra part ab l'excursionisme y l'afició arqueològica

(1) *Sarcófagos romano cristianos esculptados que se conservan en Cataluña*. Barcelona, 1895.